

Kartläggning av valideringsarbetet i Norrbotten

Slutrapport

Kunskap för ett bättre samhälle

Oxford Research tar fram kunskapsbaserade beslutsunderlag åt kunder i offentlig sektor.

Vi är specialister på samhällsvetenskapliga analyser, utvärderingar och strategier med fokus på två breda områden: regional utveckling och näringslivsutveckling samt välfärd.

Vi arbetar tvärvetenskapligt och kombinerar tre kompetenser: akademisk kunskap och metod, strategisk förståelse samt förmåga att kommunicera på ett effektivt och tydligt sätt.

Våra kunder finns framför allt inom offentlig sektor på lokal, regional, nationell, nordisk och europeisk nivå.

Oxford Research AB

Norrlandsgatan 11

111 43 Stockholm

Sweden

office@oxfordresearch.se

www.oxfordresearch.se

Uppdragsgivare

Region Norrbotten

Projektperiod

September 2023 – januari 2024

Projektteam

Thomas Westerberg

thomas.westerberg@oxfordresearch.se

Julius Lybäck

julius.lyback@oxfordresearch.se

Maja von Beckerath

maja.von.beckerath@oxfordresearch.se

Oxford Researchs venndiagram symboliserar våra tre kärnkompetenser – akademisk kunskap och metod, strategisk förståelse samt kommunikation – som vi använder när vi tar fram kunskap för ett bättre samhälle.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Om Valideringscentrum Norrbotten.....	2
1.3 Om kartläggningen	3
2. Metod.....	4
3. Valideringsutförares nuvarande arbete samt tankar om samverkan	6
3.1 Valideringsutförare i Norrbotten	7
3.2 Valideringsarbetet i länets kommuner.....	8
3.3 Önskemål om och behov av samverkan.....	10
3.4 Utbildningsföretagens roll i samverkan	12
4. Oxford Researchs slutsatser	15
5. Rekommendationer	16
6. Bilagor	17

Sammanfattning

Oxford Research har på uppdrag av Region Norrbotten kartlagt valideringsarbetet inom kommunal vuxenutbildning i Norrbotten. Kartläggningen påbörjades i september 2023 och avslutades i december samma år. I den här rapporten presenterar Oxford Research resultatet av kartläggningen.

Kartläggningen består av tre datainsamlingsmoment:

- 1. Kartläggning av valideringsutförare i Norrbotten.** Oxford Research har per telefon och mejl kontaktat rektorer för kommunal vuxenutbildning i samtliga kommuner i Norrbotten.
- 2. Intervjuer med rektorer för kommunal vuxenutbildning samt representanter för privata utbildningsföretag.** Oxford Research har intervjuat rektorer i 13 av länets 14 kommuner, 1 representant för Lapplands lärcentra samt representanter för 4 privata utbildningsföretag.
- 3. Workshop med valideringsutförare.** Oxford Research har genomfört en workshop med 5 deltagare som representerar kommunal vuxenutbildning och privata utbildningsföretag.

Kartläggningen visar att valideringsförares **kunskaper** om validering samt **graden av struktur** i utförarnas valideringsarbete varierar mellan både kommuner och utbildningsföretag. Kartläggningen visar även att valideringsutförarna är **positiva till samverkan** och **etableringen av ett valideringscentrum**, som särskilt borde bidra till att ta fram en standardiserad valideringsprocess samt ett organiserat utbyte av validander.

Oxford Researchs slutsats är att det finns **goda förutsättningar** för att etablera ett valideringscentrum i Norrbotten, men att Region Norrbotten bör göra **ytterligare efterforskningar** för att ta fram underlag som kan inspirera till valideringscentrumets organisatoriska utformning.

Mot bakgrund av slutsatserna rekommenderar Oxford Research tre åtgärder som Region Norrbotten bör vidta:

- 1. Ta fram en standardiserad valideringsprocess.**
- 2. Anordna en grundutbildning om validering för yrkeslärare.**
- 3. Ta fram en regional strategi för kommunikation om validering.**

1. Inledning

I den här rapporten redovisar Oxford Research resultatet av sin kartläggning av valideringsarbetet inom den kommunala vuxenutbildningen i Norrbotten, ett uppdrag för Region Norrbotten. Rapporten har följande kapitel och innehåll:

- **Kapitel 1: Inledning.** Om kartläggningen och bakgrunden till den.
- **Kapitel 2: Metod.** Om hur vi har genomfört kartläggningen.
- **Kapitel 3: Resultat.** Om resultatet av kartläggningen.
- **Kapitel 4: Analys.** Om Oxford Researchs analys av kartläggningens resultat.
- **Kapitel 5: Rekommendationer.** Om Oxford Researchs rekommendationer till Region Norrbotten.
- **Kapitel 6: Bilagor.** I bilagan redovisar vi den fullständiga kartläggningen av valideringsutförare i Norrbotten.

1.1 Bakgrund

Region Norrbotten har gett Oxford Research AB i uppdrag att genomföra en kartläggning av valideringsarbetet inom den kommunala vuxenutbildningen i Norrbotten. Kartläggningen genomförs med anledning av projektet *Valideringscentrum Norrbotten* som ägs av Region Norrbotten och genomförs tillsammans med Norrbottens kommuner. Oxford Research inledde kartläggningen i september 2023 och avslutade arbetet i och med färdigställandet av denna slutrapport i januari 2024.

1.2 Om Valideringscentrum Norrbotten

Valideringscentrum Norrbotten är ett projekt som pågår mellan april 2023 och december 2024. Projektet ägs och drivs av Region Norrbotten tillsammans med kommunförbundet Norrbottens kommuner och har en budget på 5,9 miljoner kronor. Finansieringen till projektet kommer delvis från Tillväxtverket.

Projektets syfte är att skapa förutsättningar för kvalitetssäkrad validering i hela Norrbotten, med särskilt fokus på validering som genomförs inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Det övergripande målet med projektet är att samla in information om och förbereda för etableringen av ett valideringscentrum i Norrbotten som kan ge stöd till länets kommuner, som själva eller med hjälp av externa aktörer genomför validering. Projektet har tre specifika mål:

1. Att arbeta in validering som en del av Norrbottens kompetensförsörjning.
2. Att bidra till kompetensutveckling för personal i kommunala verksamheter som arbetar med validering som en del av kompetensförsörjningen i Norrbotten.
3. Att skapa förutsättningar för en digital plattform som ska bidra till kvalitetssäkrad validering i Norrbotten.

1.3 Om kartläggningen

Syftet med Oxford Researchs kartläggning är att bidra med information som kan hjälpa Region Norrbotten att nå målen för *Valideringscentrum Norrbotten*. Kartläggningen ska specifikt bidra med information om:

- Vilka som utför validering i Norrbottens 14 kommuner.
- Vilka valideringsmetoder som utförarna använder samt vilken kunskap de har om validering.
- Vilka eventuella it-baserade system för dokumentation och informationsdelning som utförarna använder.

Oxford Research ska utifrån informationen i kartläggningen ge Region Norrbotten rekommendationer om hur den regionala samverkan om validering i Norrbotten kan förbättras.

2. Metod

Kartläggningen har bestått av tre datainsamlingsmoment:

- 1. Kartläggning av valideringsutförare.** Oxford Research har via mejl och telefon haft kontakt med rektorer med ansvar för den kommunala vuxenutbildningen i Norrbottens 14 kommuner. Syftet med att kontakta rektorerna har varit att få information om vilka, utöver komvuxpersonal, som genomför validering i kommunerna. Resultatet av kartläggningen är en interaktiv karta med information om valideringsutförare samt vilka utbildningar eller yrken som utförarna validerar mot.
- 2. Intervjuer med rektorer för kommunal vuxenutbildning samt representanter för utbildningsföretag.** Oxford Research har genomfört totalt 18 intervjuer med rektorer för kommunal vuxenutbildning, representanter för kommunala samverkansorganisationer samt representanter för utbildningsföretag som Norrbottens kommuner har upphandlat valideringstjänster från. Intervjuerna har handlat om valideringsmetoder, önskemål om och behov av regional samverkan samt organisation och funktion för ett framtida valideringscentrum. Representanter för följande kommuner, organisationer och företag har ingått i intervjustudien:¹

- Luleå kommun
- Arvidsjaur kommun
- Arjeplog kommun
- Övertorneå kommun
- Haparanda kommun
- Boden kommun
- Kalix kommun
- Piteå kommun
- Älvsbyn kommun
- Gällivare kommun
- Kiruna kommun
- Pajala kommun
- Överkalix kommun
- Lapplands Lärcentra
- NTI-skolan

¹ Informanten vi sökt i Jokkmokks kommun har varit sjukskriven. Den informant vi då rekommenderades tala med ansåg att hen inte kunde svara på frågor kring valideringsarbetet. Datainsamlingen saknar därför underlag från någon representant som direkt representerat Jokkmokks kommun. Informanten från Jokkmokk kunde emellertid svara på frågor om det generella arbetet inom Lapplands lärcentra, som inkluderar Gällivare, Jokkmokk, Kiruna och Pajala. Vår bedömning är därför att intervjusvar avseende Jokkmokks kommun om än indirekt inkluderats i studien.

- Astar
- Yrkesakademien
- Arena Utbildning

3. Workshop med komvux-rektorer samt representanter för utbildningsföretag.

Den 24 november 2023 arrangerade Oxford Research en workshop om validering med rektorer för kommunal vuxenutbildning samt representanter för utbildningsföretag. Syftet med workshopen var att få fördjupade svar på några av frågorna som ingick i intervjustudien. Fem personer deltog på workshopen. Deltagarna representerade följande utbildningsföretag, kommuner samt organisationer:

- Lapplands Lärcentra,
- Kalix kommun,
- Älvsbyn kommun,
- Astar,
- Arena Utbildning.

3. Valideringsutförarens nuvarande arbete samt tankar om samverkan

I det här kapitlet redovisar vi resultatet av kartläggningen av valideringsarbetet inom kommunal vuxenutbildning Norrbotten. Vi redovisar resultatet i tre delkapitel med följande innehåll:

3.1 Valideringsutförare i Norrbotten. En presentation av kartläggningen av vilka aktörer som utför validering i Norrbottens kommuner.

3.2 Valideringsarbetet i länets kommuner. Vi redovisar intervjustudiens resultat gällande hur de kommunala vuxenutbildningsenheterna arbetar med validering i dag.

3.3 Önskemål om och behov av samverkan. Vi redovisar intervjustudiens resultat gällande önskemål om och behov av regional valideringssamverkan mellan länets kommuner och utbildningsföretag.

3.4 Utbildningsföretagens roll i samverkan. Vi redovisar intervjustudiens resultat gällande vilken roll som utbildningsföretagen kan ha i en regional valideringssamverkan.

3.1 Valideringsutförare i Norrbotten

Vilka som utför validering i Norrbottens 14 kommuner varierar mellan kommunerna. I hälften av kommunerna genomför såväl de kommunala vuxenutbildningsenheterna som utbildningsföretag validering. I 6 kommuner är det enbart personal inom den kommunala vuxenutbildningen som genomför validering, medan 1 kommun (Övertorneå) låter utbildningsföretag genomföra all validering.

Av de totalt 8 kommuner som har tecknat avtal om valideringstjänster med ett utbildningsföretag har 5 gjort det tillsammans. De 5 kommunerna är Luleå, Boden, Piteå, Älvsbyn och Kalix. Samtliga kommuner ingår i samverkansorganisationen Femkantens vuxenutbildning.

En majoritet av kommunerna (10) genomför valideringar mot vård- och omsorgsyrken i egen regi. Framför allt genomför kommunerna validering av undersköterskor, vårdbiträden och barnskötare i egen regi. I 9 kommuner genomför anställda vid den kommunala vuxenutbildningen även validering av kockar eller personal som arbetar med måltidsservice.

Utbildningsföretagen genomför framför allt validering av hantverkaryrken så som elektriker, svetsare, fordonsmekaniker, rörmokare samt chaufförer av lastbil, buss och hjullastare.

Följande aktörer genomför validering i respektive kommun:

- Arjeplog kommun: Komvux
- Arvidsjaur kommun: Komvux
- Boden kommun: Komvux, Astar, Yrkesakademien, Svea Education, Arena Utbildning
- Gällivare kommun: Komvux
- Jokkmokk kommun: Komvux
- Kalix kommun: Komvux, Astar, Yrkesakademien, Svea Education, Arena Utbildning
- Luleå kommun: Komvux, Astar, Yrkesakademien, Svea Education, Arena Utbildning
- Piteå kommun: Komvux, Astar, Yrkesakademien, Svea Education, Arena Utbildning
- Älvsbyn kommun: Komvux, Astar, Yrkesakademien, Svea Education, Arena Utbildning
- Kiruna kommun: Komvux
- Pajala kommun: Komvux
- Övertorneå kommun: NTI-skolan

- Övertorneå kommun: Komvux, Utbildning Nord
- Haparanda kommun: Komvux, NTI-skolan

3.2 Valideringsarbetet i länets kommuner

3.2.1 Graden av struktur i kommunernas valideringsarbete varierar mellan kommuner och utbildningar

Hur pass strukturerat kommunernas och utbildningsföretagens valideringsarbete är varierar mellan kommuner, samt utbildningsområde. Endast fyra av de intervjuade kommunala rektorerna beskriver uttryckligen hela eller delar av valideringsarbetet som strukturerat. Dessa rektorer beskriver hur det finns en plan för hur processen för en validand ska se ut samt vem som gör vad och hur. Strukturen är tydligast för validering av vård- och omsorgsyrken, särskilt undersköterska, vilket beror på att kommunerna har genomfört validering mot dessa yrken under en längre tid, samt att antalet validander inom vård- och omsorgsyrken är betydligt större än för andra yrken. Vissa rektorer uppger i intervjuerna att deras kommun nästan uteslutande har genomfört validering av vård- och omsorgspersonal de senaste åren. Övriga rektorer säger i intervjuerna att deras personal arbetar utifrån en plan, men att personalen inte har arbetat med planen tillräckligt länge för att kunna utvärdera den.

Oavsett graden av struktur på valideringsprocessen i deras respektive kommuner är rektorerna eniga om att strukturen kan bli bättre. Framför allt är det dokumentationen av valideringar som kan förbättras. Att ha gemensamma modeller och mallar för samtliga valideringar skulle inte enbart förenkla det administrativa arbetet, det skulle även stärka kvaliteten i valideringarna, enligt rektorerna.

3.2.2 Studie- och yrkesvägledare samt yrkeslärare genomför valideringar i kommunerna

Nästan samtliga rektorer från kommuner som genomför validering i egen regi säger att det är yrkeslärare samt studie- och yrkesvägledare inom kommunal vuxenutbildning som genomför valideringar. Studie- och yrkesvägledarna genomför den inledande kartläggningen av validandens kunskaper och förmedlar därefter vidare validanden till den utbildning som vägledaren bedömer att validanden kan prövas mot. Yrkeslärarna vid den specifika utbildningen genomför den fördjupande kartläggningen genom vilken validandens kunskaper prövas. Om kunskaperna motsvarar de som validanden förväntas ha efter att ha genomfört vissa kurser kan de delarna av utbildningarna strykas i den individuella studieplan som eleven får efter kartläggningens slut. Vid valideringsprocessens slut får validanden ett intyg eller betyg.

Kunskaperna om validering bland yrkeslärarna varierar, enligt rektorerna. Mest kunskaper om validering har lärare vid utbildningar för vård- och omsorgsyrken, och det av två anledningar. Dels att kommunerna har lång erfarenhet av att validera mot just dessa yrken; dels att lärare för vård- och omsorgsyrken i större utsträckning har fått vidareutbildning om validering. Bland lärare för andra utbildningar är kunskaperna sämre och erfarenheterna färre, enligt rektorerna.

3.2.3 Rektorerna är positiva till en gemensam it-plattform, men tror att integritetslagstiftning kan utgöra ett hinder

Endast kommunerna som ingår i Lapplands Lärcentra (Kiruna, Gällivare, Jokkmokk, Pajala) har en it-plattform, *Validig* för att dokumentera hela valideringsprocessen. *Validig* används av Vård- och omsorgscollegie och är en plattform som gör det möjligt att digitalt dokumentera en valideringsprocess inom vård- och omsorgsyrken. Rektorer i övriga kommuner säger att de yrkeslärare som genomför valideringar sparar intyg och betyg i det egna förvaltningssystemet, men även på ett sätt som ger validanderna tillgång till dokumentationen.

Även om rektorerna inte kan ange en specifik it-plattform som kommunerna kan använda gemensamt är de positiva till att dela it-plattform för dokumentation och informationsdelning med varandra. En gemensam it-plattform skulle enligt rektorerna göra det enklare att överföra information om validander som har påbörjat valideringsprocessen i en kommun och slutför den i en annan. Kommunerna, tillsammans med regionen, skulle också kunna använda it-plattformen för både extern och intern kommunikation om validering. Rektorerna tror dock att integritetslagstiftning kan göra det svårt för kommunerna att dela information med varandra, särskilt information om enskilda validander.

3.2.4 Utbildningsföretagen är viktiga för kommunerna, men rektorerna är osäkra på vad företagen kan leverera

Totalt åtta kommuner har avtal om upphandlingstjänster med utbildningsföretag. Utbildningsföretagen genomför antingen endast validering mot utbildningar som företaget genomför åt kommunen enligt avtal eller mot samtliga utbildningar som företaget erbjuder till sina kunder.

Ingen av rektorerna uppger att deras kommun har utvärderat kvaliteten på utbildningsföretagens valideringsarbete. Det främsta skälet till det är, enligt rektorerna, att antalet valideringar som utbildningsföretagen har genomfört hittills har varit för få, eller att avtalen med utbildningsföretagen nyligen har börjat gälla, för att motivera en utvärdering.

Rektorer från kommuner som ingår i Femkantens vuxenutbildning (Piteå, Boden, Luleå, Älvsbyn, Kalix) berättar att kommunerna har enats om en modell som utbildningsföretagen ska använda vid validering. Modellen innehåller instruktioner om hur utbildningsföretagen ska genomföra och dokumentera valideringar och kompletterar de krav som finns i avtalen som kommunerna har tecknat med utbildningsföretagen. Syftet med modellen är att tydliggöra kommunernas förväntningar på utbildningsföretagen och därmed generera valideringar av hög kvalitet. Samtliga rektorer säger att det är för tidigt att utvärdera hur bra modellen fungerar.

De flesta rektorer säger att deras kommuner skulle gynnas av att ha mer utbyte med utbildningsföretagen, som rektorerna pekar ut som viktiga aktörer, inte minst för mindre kommuner med begränsade resurser. De rektorer som har specifika önskemål om ett utökad utbyte vill att kommuner och utbildningsföretag i större utsträckning ska dela kunskap med varandra. Syftet med kunskapsdelningen är att kommuner och utbildningsföretag ska ha samma bild av vad validering är och hur den bör genomföras, något som kommuner och utbildningsföretag inte har i dag enligt flera rektorer. Andra önskemål som rektorer lyfter fram i intervjuerna är att få mer information om upphandling av valideringstjänster, hur upphandlingar går till och vilka krav som kommuner bör ställa på utbildningsföretag.

3.3 Önskemål om och behov av samverkan

3.3.1 Ett valideringscentrum bör bidra till en enhetlig valideringsprocess och organiserat utbyte av validander

Det viktigaste syftet med ett valideringscentrum i Norrbotten skulle enligt rektorerna vara att ta fram en standardiserad valideringsprocess som samtliga kommuner i länet kan tillämpa. Standarden bör innehålla rutiner för hur en valideringsprocess ska gå till oavsett vem som utför den. En enhetlig valideringsprocess skulle göra det lättare att kvalitetssäkra valideringar, enligt rektorerna, samt skapa bättre förutsättningar för ytterligare mellankommunalt samarbete eftersom kommunerna kan lita på att de följer samma rutiner. En gemensam valideringsprocess skulle även innebära en trygghet för mindre kommuner som genomför få valideringar, enligt en workshopdeltagare.

Ett första steg mot att etablera en standardiserad valideringsprocess skulle enligt workshopdeltagarna vara en grundutbildning om validering, vad det innebär och hur det genomförs. Utbildningen kan bidra till att anställda inom kommunal vuxenutbildning får samma grundkunskaper om validering, något som enligt workshopdeltagarna är viktigt för att den regionala samverkan ska fungera. Rektorer som i intervjuer uttryckt behovet av utbildningar tycker det är viktigt att utformningen och innehållet i utbildningarna är målgruppsanpassat. En rektor säger att det är bättre med flera och riktade

utbildningstillfällen för specifika yrkesgrupper än tillfällen för alla som arbetar med validering i kommunerna.

Flera rektorer önskar även att ett valideringscentrum bör bidra med kartläggning och samordning av länets samlade valideringskompetens. Rektorerna vill att det ska finnas en lista över vilka yrken som lärare i länet kan validera mot, eller en samordnare som kan ge vägledning om vart kommuner kan vända sig för att få hjälp med enskilda valideringsfall. Vissa rektorer säger att det vore bra om kommunerna tillsammans kunde utse vissa kommuner till noder för validering av särskild yrkeskompetens. Noderna skulle göra det tydligt vilka kommuner som har kompetens och kapacitet att genomföra valideringar mot specifika yrken. Enligt flera workshopdeltagare bör Region Norrbotten genomföra en kartläggning av vilka utbildningar som yrkeslärare i länets kommuner har kompetens att genomföra.

Samtliga rektorer säger att deras kommun är beredd att genomföra valideringar åt andra kommuner. Möjligheten till utbyte av validander är främst lämpligt för vård- och industriyrken. Vissa rektorer framhåller dock att utbytet av validander förutsätter planering och en ersättningsmodell, andra att de främst är intresserade av att köpa valideringstjänster av andra kommuner. Även om kommunerna i de flesta fall inte skulle ha några problem att genomföra valideringar åt andra kommuner är valideringskapaciteten begränsad, enligt rektorerna. Därför måste utbytet av validander mellan kommuner vara organiserat.

För att få inspiration till andra funktioner för ett valideringscentrum bör Region Norrbotten ta kontakt med andra regioner och kommuner som har etablerat valideringscentrum, enligt workshopdeltagarna. Deltagarna anser att valideringssamverkan i Skellefteå kommun och Region Östergötland är två exempel som Region Norrbotten bör studera närmare.

3.3.2 Region Norrbotten bör ha en ledande och samordnade roll för ett valideringscentrum

Region Norrbotten bör ha en samordnande funktion för ett valideringscentrum i Norrbotten, enligt rektorerna. Med en samordnande funktion menar rektorerna ett ansvar för att ta fram en modell för validering som kan användas av länets kommuner.

Rektorerna önskar att Region Norrbotten är den organisation som kommunerna kan kontakta för att få stöd i valideringsarbetet, men också ansvarar för intern och extern kommunikation om validering. Den interna kommunikationen kan exempelvis bestå av att dela information om goda exempel på valideringsarbete eller att meddela kommunerna om förändringar av lagar och regler. Den externa kommunikationen bör enligt rektorerna bestå av marknadsföring av möjligheten till validering. Flera rektorer säger att antalet validander är få, något som de tror kan bero på bristande kunskap om validering hos bland annat

arbetstagare och arbetsgivare. Om Region Norrbotten skulle marknadsföra validering regionalt skulle det kunna gynna alla kommuner, tror flera rektorer.

3.4 Utbildningsföretagens roll i samverkan

3.4.1 Företagens kunskaper om validering varierar

Kunskapen om validering hos utbildningsföretagen som har avtal om validering med kommuner varierar mellan företagen, enligt vår intervjustudie. Två av de tre företagsrepresentanter vi har intervjuat säger att kunskapen om validering bland företagets yrkeslärare skiljer sig åt beroende på utbildningsinriktning, exempelvis hur många valideringar som lärarna har genomfört samt hur lång yrkeserfarenhet lärarna har. Samma företagsrepresentanter säger att de inte har en strukturerad valideringsprocess, eller en process som kan förbättras, framför allt när det gäller dokumentation och uppföljning.

Den tredje företagsrepresentanten beskriver hur hans företag har en valideringsprocess som består av moment för att identifiera validanders kunskaper samt planering för en nedkortad utbildningstid. Det är dock sällan som företaget kan genomföra valideringsprocessen som det är tänkt, enligt företagsrepresentanten. Anledningen är att kommunernas studie- och yrkesvägledare, enligt företagsrepresentanten, inte gör en tillräcklig kartläggning av validandens kunskaper innan validanden kommer i kontakt med företaget. Företaget tvingas därför att inhämta information om elevens allmänna kunskaper under en orienteringskurs vars syfte egentligen är att kartlägga specifika yrkeskunskaper.

Samtliga företagsrepresentanter anser att kommunernas avtalskrav på företagets valideringstjänster är tydliga. Kommunerna som ingår i Femkantens vuxenutbildning har tagit fram en modell med rutiner för valideringsprocesser som företagsrepresentanterna särskilt uppskattar. Ingen av kommunerna har dock utvärderat kvaliteten av företagets valideringsarbete. En företagsrepresentant säger att det i avtalet mellan hans företag och kommunerna finns en möjlighet för kommunerna att få årsrapporter om företagets arbete. Hittills har dock ingen av kommunerna valt att utnyttja den möjligheten, enligt företagsrepresentanten.

3.4.2 En för regionen gemensam it-plattform är möjlig om kommuner, företag och regionen kan enas

Samtliga företagsrepresentanter är positiva till att dela it-plattform för validering med Norrbottens kommuner. Företagsrepresentanter tror att en delat it-plattform skulle effektivisera kommunikationen mellan både validander och kommuner samt kommuner och utbildningsföretag. Det skulle även underlätta informationsdelning mellan kommuner och utbildningsföretag.

Företagsrepresentanterna tror dock att det kan vara svårt att enas om ett gemensamt system som alla företag och kommuner har tillgång till. En företagsrepresentant anser att: ”regionen borde ta ett beslut om vilket system som kommunerna ska använda eftersom kommunerna själva kommer att ha svårt att ta ett gemensamt beslut.”²

3.4.3 Ett valideringscentrum skulle förbättra företagens möjligheter att genomföra validering

Samtliga företagsrepresentanter är positiva till etableringen av ett valideringscentrum i Norrbotten. En organiserad regional samverkan skulle enligt representanterna öka utbildningsföretagens förmåga att tillfredsställa arbetsmarknadens behov av personal med rätt kompetens genom tydliga rutiner för validering och kvalitetskontroll. Ett valideringscentrum skulle även göra det tydligt för utbildningsföretagen vilka kompetensbehov som finns i länet och därmed hur företagen bör anpassa sina tjänster.

En av representanterna anser att ett valideringscentrum borde vara en portal för validering i hela länet. En sådan portal skulle innebära att samtliga validander i länet anmäler sitt intresse för validering via en och samma digitala plattform, vilket skulle ha fördelar för både validander och utförare av validering. Företagsrepresentanten föreslår även att Arbetsförmedlingen bör ingå i en sådan portal eftersom personer som är i kontakt med myndigheten i många fall kan vara aktuella för validering.

Utbildningsföretagen kan framför allt bidra till en organiserad valideringssamverkan genom specifik yrkeskompetens och löpande erfarenhetsutbyte, enligt företagsrepresentanterna. Genom att ingå i ett regionalt forum för valideringar kan företagen förmedla vidare erfarenheter om valideringsprocessen, hur väl den fungerar och på vilket sätt den kan förbättras. En av representanterna föreslår även att yrkeslärare på hans företag kan erbjuda stöd vid särskilda valideringar som komvux-personal saknar kunskap och erfarenhet för att genomföra.

3.4.4 Allmänheten bör i större utsträckning få information om möjligheterna med validering

Ingen av representanterna ser något hinder för att deras företag skulle kunna utöka samverkan med länets kommuner, så länge alla parter känner tillit för varandra. En respondent anser dock att Region Norrbotten skulle kunna förbättra företagens möjligheter att bidra till samverkan genom att ta fram beskrivningar och utbildningsinnehåll för specifika yrken samt informera mer om möjligheten att få sina kunskaper validerade. Med beskrivningar av yrken och utbildningsinnehåll menar representanterna krav på utbildning

² Vi konstaterar att en regionalt utvecklingsansvarig organisation inte kan ta ett sådant beslut. Informantens åsikt är dock viktigt då informanten understryker den centrala, samlade roll Region Norrbotten bör ta inom området.

samt information om lön för relevanta yrken som ska gälla i hela regionen. Kraven för att få ett intyg på sina kunskaper inom exempelvis måltidsservice bör vara samma i hela länet, enligt en av företagsrepresentanterna, som anser att det skulle göra det lättare för företagen att planera sin verksamhet.

Den enda risken med att etablera ett valideringscentrum är att organisationen inte får tillräckligt med resurser, enligt företagsrepresentanterna. Behovet av validering är stort, påpekar en av representanterna, och om Region Norrbotten, kommunerna och utbildningsföretagen i större utsträckning informerar om möjligheten att få kunskaper validerade kan antalet validander öka. Därför är det viktigt att beslutet om att etablera ett valideringscentrum också innebär en väl avvägd finansiering för att driva centrumet, enligt representanten.

4. Oxford Researchs slutsatser

Oxford Researchs bedömning är att det finns **goda förutsättningar för att etablera ett valideringscentrum i Norrbotten**. Samtliga som vi har intervjuat och som har deltagit i vår workshop är positiva till valideringssamverkan i allmänhet och ett valideringscentrum i synnerhet. Vi bedömer dessutom att det till **viss del** finns en **samsyn bland rektorer och utbildningsföretag om vilka behov som ett valideringscentrum bör tillfredsställa**. Vårt intryck är att många rektorer i länets kommuner väntar på att den regionala samverkan ska börja, men att någon aktör måste ta **initiativet till att etablera en samverkansorganisation**. Denna aktör bör enligt vår studie vara **Region Norrbotten**.

Vår kartläggning ger **inte lika tydliga svar på hur organisationen** för ett valideringscentrum bör se ut. Bortsett från att rektorer i länets kommuner är eniga om att **Region Norrbotten** bör ha en **ledande roll** för centrumet finns det **få** som har **önskemål om den organisatoriska utformningen** av ett valideringscentrum. För att få svar på frågor om lämplig organisationsform bedömer vi att Region Norrbotten behöver göra **ytterligare efterforskningar**, exempelvis genom att kontakta representanter för andra valideringscentrum för att få inspiration och råd.

Vi är däremot övertygade om att Region Norrbotten behöver ta **hänsyn till kommunernas skilda förutsättningar** att genomföra validering i utformningen av ett valideringscentrum. Vissa kommuner har utvecklat rutiner för validering medan andra inte har någon egen kapacitet alls att genomföra valideringar utan är beroende av utbildningsföretag.

De skilda förutsättningarna ställer enligt vår bedömning flera krav på den aktör som kommer att samordna valideringscentrumet. Centrumet behöver **erbjuda stöd och tjänster som kompenserar för skillnader** mellan kommuners valideringskapacitet, men också bidrar till att **höja kunskapsnivån** om validering bland anställda inom kommunal vuxenutbildning. Vårt intryck från våra intervjuer med rektorer för kommunal vuxenutbildning är nämligen att kommuner med en låg valideringskapacitet också har anställda som har mindre kunskap om validering jämfört med anställda i kommuner med en högre valideringskapacitet. Vi bedömer därför att **samordning av valideringstjänster samt utbildning om validering** kommer att vara **viktigt** för att höja den samlade valideringsförmågan i Norrbotten och därmed kunna använda validering för att lösa kompetensförsörjningsproblem i länet.

5. Rekommendationer

Med utgångspunkt i kartläggningens resultat och Oxford Researchs analys av resultatet rekommenderar vi Region Norrbotten att vidta tre åtgärder:

1. Ta fram en standardiserad valideringsprocess

En standardiserad valideringsprocess skulle enligt vår bedömning stärka valideringsarbetet i Norrbotten på två sätt. Dels skulle standarden bidra till att höja kvaliteten på det arbete som länets valideringsutförare genomför; dels skulle standarden underlätta regional samverkan genom ökad tillit mellan länets valideringsutförare. Oxford Research har ingen rekommendation om den exakta utformningen av standarden, men föreslår att Skolverkets riktlinjer för validering samt etablerad valideringspraxis bland länets valideringsutförare bör vara en utgångspunkt. Med etablerad valideringspraxis menar vi rutiner för validering som utförare tillämpar och som tagits fram med utgångspunkt i lagar och regler.

2. Anordna en grundutbildning om validering för yrkeslärare

En grundutbildning om validering skulle enligt vår bedömning stärka den regionala samverkan genom att ge länets yrkeslärare samma grundkunskaper om vad validering är och hur lärare genomför valideringar. Genom att fler lärare får grundläggande kunskaper om validering kan kvaliteten på genomförda valideringar öka. Höjd kunskapsnivå skulle även kunna bidra till utökad mellankommunal samverkan eftersom lärare, och andra anställda inom kommunal vuxenutbildning, har samma bild av vad validering innebär och hur valideringar ska genomföras.

3. Ta fram en regional strategi för kommunikation om validering

Oxford Research bedömer att en strategi för kommunikation om validering kan bidra till fler valideringar i länets kommuner. Strategin bör innehålla en långsiktig plan för vilka målgrupper som kommunikationen riktar sig till samt via vilka kanaler som målgrupperna ska nås. Strategin bör även innehålla kvantitativa mått med vilka kommunikationsinsatser kan utvärderas.

6. Bilagor

Tabell 1. Valideringsutförare i Norrbottens 14 kommuner samt inom vilka utbildningar som utförarna genomför valideringar mot.

Kommun	Valideringsutförare	Validering i egen regi	Validering som genomförs av utbildningsföretag
Arjeplog		<i>Genomför inget i egen regi</i>	<i>Kan avropa Hermods vid behov</i>
Arvidsjaur	Komvux	<i>Genomför inget i egen regi</i>	<i>Avropar utbildningsföretag vid behov men saknar avtal</i>
Boden	Komvux	Vård och omsorg	
		Barnskötare	
		Måltidsservice	
	Astar		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS-Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Yrkesakademien		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS-Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer

			Butikspersonal
	Svea Education		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS-Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Arena Utbildning		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
Gällivare	Komvux	Vårdbiträde	
		Undersköterska	
		Barnskötare	
		Kock	
		EI	
Jokkmokk	Komvux	Undersköterska	
		Barnskötare	
		Kock	
		EI	

Kalix	Komvux	Vård och omsorg	
		Barnskötare	
		Måltidsservice	
	Astar		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS-Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Yrkesakademien		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Svea Education		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde

			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Arena Utbildning		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
Luleå	Komvux	Vård och omsorg	
		Barnskötare	
		Måltidsservice	
	Astar		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Yrkesakademien		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri

		Lastbil-Buss
		Fordonsmekaniker
		Svets
		CNC
		Kock/måltidsbiträde
		Maskinförare
		VVS- Fastighetsskötare
		Maskinförare
		Game Developer
		Butikspersonal
	Svea Education	Industrielektriker/Installationselektriker
		Bygg-måleri-snickeri
		Lastbil-Buss
		Fordonsmekaniker
		Svets
		CNC
		Kock/måltidsbiträde
		Maskinförare
		VVS- Fastighetsskötare
		Maskinförare
		Game Developer
		Butikspersonal
	Arena Utbildning	Industrielektriker/Installationselektriker
		Bygg-måleri-snickeri
		Lastbil-Buss
		Fordonsmekaniker
		Svets
		CNC
		Kock/måltidsbiträde
		Maskinförare
		VVS- Fastighetsskötare
		Maskinförare
		Game Developer
		Butikspersonal

Piteå	Komvux	Vård och omsorg	
		Barnskötare	
		Måltidsservice	
	Astar		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Yrkesakademien		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Svea Education		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde

			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Arena Utbildning		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
Älvsbyn	Komvux	Vård och omsorg	
		Barnskötare	
		Måltidsservice	
	Astar		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Yrkesakademien		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri

			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Svea Education		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
	Arena Utbildning		Industrielektriker/Installationselektriker
			Bygg-måleri-snickeri
			Lastbil-Buss
			Fordonsmekaniker
			Svets
			CNC
			Kock/måltidsbiträde
			Maskinförare
			VVS- Fastighetsskötare
			Maskinförare
			Game Developer
			Butikspersonal
Kiruna	Komvux	Vårdbitråde	

		Undersköterska	
		Barnskötare	
		Kock	
		EI	
Pajala	Komvux	Vårdbiträde	
		Undersköterska	
		Barnskötare	
		Kock	
		EI	
Överkalix		NTI-skolan	
Övertorneå	Komvux		
	Utbildning Nord		Fordon- och transport
			EI- och energi
			Restaurang och livsmedel
			Vård och omsorg
			Bygg och anläggning
			VVS och fastighet
Haparanda	Komvux	Vård och omsorg	
	NTI-skolan		Praktik inom vård- och omsorgsutbildningar

OXFORD RESEARCH

Oxford Research är ett nordiskt konsultföretag med verksamhet i Sverige, Danmark, Norge, Finland, Lettland och Belgien (Bryssel). Våra kunder finns på både den nationella, nordiska och europeiska marknaden. Vi är specialiserade på samhällsvetenskapliga analyser, utvärderingar och strategier. Regional utveckling och välfärd är våra huvudsakliga fokusområden.

Läs mer på vår hemsida oxfordresearch.se.